

NFA

bio konvikt/ září–říjen 2003/ September–October 2003

/PONREPO

/Promítací síň Národního filmového archivu
/The Screening Room of the National Film Archive

ČESKÁ FILMOVÁ TVORBA V ZAHRANIČÍ

/v rámci Týdne zahraničních Čechů

29/09–3/10 2003 – Praha/ Prague

CZECH FILMS MADE ABROAD

/A Week of Czech Culture Abroad

- Po 29.9.** 19.00 Jana Boková/ **DENÍK POVÍDKY**/ Argentina – Španělsko – Francie 1998/
španěl.verze/ ang.tit. s překl./ 90 min.
– **slavnostní zahájení za osobní účasti režisérky**
- Út 30.9.** 18.00 Jana Boková/ **HAVANA**/ Velká Británie 1990/ orig.verze s překl./ 90 min.
20.00 Vojtěch Jasný/ **NÁVRAT**/ Rakousko 1977/ něm. verze/
fran.tit. s překl./ 110 min.
- St 1.10.** 18.00 Štěpán Benda/ **UKRADENÝ DOPIS**/ SRN 1988/ něm. verze s překl./
65 min.
20.00 Bernard Šafařík/ **PSÍ DOSTIHY**/ Švýcarsko 1983/ něm. verze/
čes.tit./ 89 min
- Čt 2.10.** 18.00 Alexander Hackenschmied aj./ **SÍLA V LIDECH**/ USA 1958/
ang. verze s překl./ 84 min.
20.00 Bernard Šafařík/ **CHLADNÝ RÁJ**/ Švýcarsko 1986/ něm. verze/
ang./fran.tit. s překl./ 90 min.
- Pá 3.10.** 18.00 Karel Lamač/ **ŠVEJK BOURÁ NĚMECKO**/ Velká Británie 1943/
ang. verze/ čes.tit./ 70 min.
20.00 Gustav Machatý/ **ŽÁRLIVOST**/ USA 1945/ ang. verze s překl./ 65 min.

/Upozorňujeme, že originální verze filmů jsou tlumočeny simultánně,
přímo do kinosálu.

/Vstup na projekce je pro účastníky Týdne zahraničních Čechů
volný oproti registrační jmenovce.

- Mon 29.9.** 7.00 pm Jana Boková/ **DIARY FOR A STORY**/ Argentina – Spain – France 1998/
in Spanish/ Engl. subtitles with Czech live transl./ 90 min.
– **opening night gala with the participation of the director**
- Tue 30.9.** 6.00 pm Jana Boková/ **HAVANA**/ Great Britain 1990/ in original version
with Czech live transl./ 90 min.
8.00 pm Vojtěch Jasný/ **THE RETURN**/ Austria 1977/ In German/
French subtitles with live Czech transl./ 110 min.
- Wed 1.10.** 6.00 pm Štěpán Benda/ **THE PURLOINED LETTER**/ GDR 1988/
In German with live Czech transl./ 65 min.
8.00 pm Bernard Šafařík/ **DOG RACES**/ Switzerland 1983/ in German/
Czech subtitles/ 89 min.
- Thu 2.10.** 6.00 pm Alexander Hackenschmied et al./ **POWER AMONG MEN**/ USA 1958/
In English with live Czech transl./ 84 min.
8.00 pm Bernard Šafařík/ **THE COLD PARADISE**/ Switzerland 1986/ in German/
Engl. and Fren. subtitles with live Czech transl./ 90 min.
- Fri 3.10.** 6.00 pm Karel Lamač/ **SCHWEIK'S NEW ADVENTURES**/ Great Britain 1943/
In English/ Czech subtitles/ 70 min.
8.00 pm Gustav Machatý/ **JEALOUSY**/ USA 1945/ in English
with Czech live transl./ 65 min.

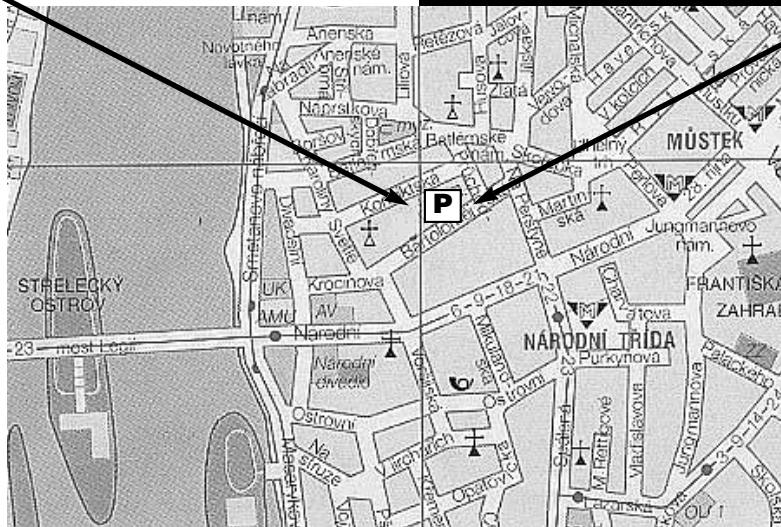
/Please note that the films are shown in their original versions,
with simultaneous live translation into Czech (not individual headphones).
/If you are participating in the Week of Czech Culture Abroad
please present your registration name-tag for free entrance to the screenings.

**Promítací síň NFA PONREPO v Bio Konvikt
Bartolomějská 11, Praha 1**

**The Screening Room of the NFA PONREPO
in Bio Konvikt, Bartolomějská 11, Prague 1**

Program připravil Milan Klepikov
ve spolupráci s Tomášem Hálou (hal),
Brianou Čechovou (ir), Věroslavem
Hábou (vh), Jiřím Horníčkem (jho)
a digitalizačním střediskem NFA.
Grafický design/ David Fírek
Vydal Národní filmový archiv,
Malešická 12/14, Praha 3
ve spolupráci s odborem kulturních
a krajských vztahů Ministerstva
zahraničních věcí ČR
září 2003

This programme is presented by Milan Klepikov
in collaboration with Tomáš Hála (hal),
Briana Čechová (ir), Věroslav Hába (vh),
Jiří Horníček (jho) and the digitalisation centre
of the National Film Archive.
Graphic design/ David Fírek
Published by the National Film Archive,
Malešická 12/14, Prague 3
In co-operation with the Department for
Cultural Relations and Czechs Living Abroad
at the Ministry of Foreign Affairs
of the Czech Republic
September 2003

ČESKÁ FILMOVÁ TVORBA V ZAHRANIČÍ

/„Slovo exil pochází z latinského *exilium*, které Ottův slovník naučný vykládá následovně: ‘Povšechně žití mimo vlast, dobrovolné neb nucené vyhnanství. V starém Římě bylo *exilium* vyhnanstvím dobrovolným. Ovšem je volával občan hlavně k tomu konci, aby ušel osobním následkům hrozícího nebo již vysloveného odsouzení trestního. Tu pak pozbyl občanství římského teprve tím, že se stal příslušníkem jiné od státu římského uznané obce. Nad ním byla pak od komitíí vynesena *aquae et ignis interdictio*, čímž se mu stal návrat do vlasti nemožným. Podle trestních řádů, jak se od konce republiky byly vyvinuly, jest *exilium* přímo soudním nálezem uložený trest vyhnanství, který zavírá v sobě dílem vypovědění z určitých krajů říše, dílem ztrátu římského občanství. V době císařské vstoupil na místo tohoto odsouzení trest deportace.’ Slovo emigrace, taktéž latinského původu, je charakterizováno tamtéž jako ‘vystěhovávání se jednotlivců, celých tříd společenských, národů do ciziny, z příčin náboženských, politických nebo místních.’ Politické konotace získal tento termín, když slovem emigranti začali být označování francouzští aristokraté v německém exilu po roce 1789...

/Československé dějiny 20. století poznamenaly tři tragické přeryvy, s nimiž se pojí tři velké emigrační vlny. Ty pochopitelně zasáhly

CZECH FILMS MADE ABROAD

/'The word exile originates from the Latin word *exilium*, and was defined in *Ottův slovník naučný*, one of the major encyclopaedias published in the Czech language, in the following terms: „Enforced or voluntary absence from one’s country or home. In ancient Rome, *exilium* was a voluntary separation, but the citizens of Rome resorted to it mainly to escape the consequences of an either imminent or actual criminal charge against them. Their Roman citizenship would later only be revoked if they became members of another municipality recognised by the Roman State. Such revocation was effected through an *aquae et ignis interdictio* passed by the *comitii*, which made the return of these individuals to their homeland impossible. According to the code of criminal procedure developed after the republican period, *exilium* referred directly to the expulsion by court decree, and would either involve an interdiction from certain parts of the Empire, or the loss of the Roman citizenship. During the later imperial period, this punishment was replaced by the sentence of *deportatio* (deportation).“ The same encyclopaedia offers a definition of the word emigration, itself also of Latin origin, as: „the expatriation of individuals, entire classes or even entire nations, for religious, political, or reasons relating to local circumstances“. The term began to acquire political

i oblast naší kinematografie, která tak přišla o mnohé ze svých významných a nejvýznamnějších představitelů. Řada režisérů, scenáristů, herců, kameramanů ad. byla politickými okolnostmi donucena odejít z vlasti a pracovat v exilu.“

Jiří Voráč: Český film v exilu. Disertační práce. MU FF, Ústav divadelní a filmové vědy. Brno 1998.

/S výjimkou Vojtěcha Jasného jsme se v našem výběru nezaměřili na u nás známá jména, mezi něž patří Miloš Forman, Ivan Passer či Jan Kadár, nýbrž především na tvůrce, kteří zahájili svou filmovou dráhu až v zahraničí (Jana Boková, Bernard Šafařík, Štěpán Benda).

connotations after it was used to designate the French aristocrats in German exile following the 1789 Revolution [.]

/The history of the twentieth-century Czechoslovakia was marked by three tragic ruptures followed by three major waves of emigration. Having lost many of its prominent, or even its most prominent, representatives, Czech and Slovak cinematography was also deeply affected. A great number of directors, screenwriters, actors, cameramen etc., were forced by political circumstances to leave the country and work in exile.'

(Jiří Voráč: Český film v exilu (Czech Émigré Film). Final Thesis at the Arts Faculty of Masaryk University in Brno, The Institute for Theatre and Film. Brno 1998.)

/Except for Vojtěch Jasný, our selection did not focus on the directors whose work is well recognised in this country, such as Miloš Forman, Ivan Passer or Jan Kadár, but mainly on those Czech film-makers who only started their careers abroad (Jana Boková, Bernard Šafařík and Štěpán Benda).

Jana Boková DENÍK POVÍDKY

Diario para un cuento, Argentina – Španělsko – Francie 1998

hrají/ Germán Palacios, Silke Hornillos Klein, Enrique Pinti, Inés Estévez

španěl.verze/ ang.tit. s překl./ 90 min.

„**Svůj první školní film** V této minutě **věnovala milované Paříži, jejíž inspirativní atmosféra v mnohém určila způsob jejího vnímání, styl a formu zachycování jakéhokoliv prostředí i lidí. JANĚ BOKOVÉ (nar. 1948) se podařilo rozvinout tradici cinema-verité do nových poloh a rozměrů. Za nejdůležitější moment při tvorbě svých esejů považuje Boková navázat co nejtěsnější kontakty se vším a s každým, kdo bude před kamerou. ‘Vždycky mě fascinovalo to, co se odehrávalo ze zavřenými dveřmi,’ říká Boková, jejímž cílem je především mapování slabostí všedního života. Proto tak často obrací svoji pozornost na anonymní oběti každodennosti. Bokovou přitahují nejen jednotlivci, ráda se seznamuje s celými komunitami a národními společenstvy. Svoji cestovatelskou vášeň prodchnutou zvědavostí a hledáním zúročila také na filmových pásech. Originální postřehy, jaké načerpala v různých končinách předvedla v řadě dokumentů. Třebaže ji touha po poznání tajemství lidstva dohnala do nejdlehlších koutů, přesto nezapřela svoji věrnost Paříži, z níž se vyznala ve svém hraném celovečerním debutu *Hotel Ráj* (1986).“**

(Miloš Fikejz: *Paříž a svět očima Jany Bokové*. Kinorevue č.5/ 1991.)

Jana Boková DIARY FOR A STORY

Diario para un cuento, Argentina – Spain – France 1998

featuring/ Germán Palacios, Silke Hornillos Klein, Enrique Pinti, Inés Estévez

in Spanish/ Engl. subtitles with Czech live transl./ 90 min.

‘Boková dedicated her first school film In That Minute **to her beloved Paris, whose inspiring atmosphere has in many ways defined her own perceptions, and the style and form with which she has continued to portray different environments and people. JANA BOKOVÁ (born in 1948) has developed the tradition of cinema verité to include new situations and new dimensions. For Boková, the most important thing in the making of her film essays is to create the closest possible contact with everything and everyone to be in front of the camera. „I have always been fascinated by what goes on behind closed doors“, says Boková, whose aim is mainly to chronicle the weaknesses of ordinary life. This is why she often focuses on the anonymous victims of the everyday. Boková is not only attracted to individual people; she enjoys getting to know entire communities or nations. She has made good use on celluloid of her passion for travel, motivated by curiosity and discovery. Her original insights, gained in different parts of the world, have been recorded and presented in a series of documentaries. And while her longing to reveal the mystery of humanity has led her to the remotest regions of our planet, she has remained true to**

Jestliže se v Hotelu Ráj režisérka ponořila do tajemných zákoutí Paříže, v Deníku objevuje spolu s autorem předlohy Julio Cortázaem záhadnou rovinu skutečnosti pod každodenním všedním životem, odvrácenou tvář Buenos Aires, přístavu plného prostitutek, námořníků a gangsterů. (red)

Pondělí 29.9./ 19.00

Paris, a devotion she had professed already in her debut feature film *The Paradise Hotel* (1986).’ (Miloš Fikejz: Paris and the World as Seen by Jana Boková. Kinorevue no.5/ 1991) While in *The Paradise Hotel* the director immersed herself in the secret corners of Paris, in her *Diary*, together with Julio Cortázar – on whose story of the same title she based the film – she discovers the mysterious side of reality beneath the everyday surface, the dark side of Buenos Aires, the port packed with prostitutes, sailors and gangsters. (red)

Monday 29 September/ 7.00 pm

Jana Boková HAVANA

Havana, Velká Británie 1990

dokument/ orig. verze s překl./ 90 min.

„Tvůrčí spektrum čs. filmového exilu se během dvaceti let rozšiřovalo. Dnes ho již nereprezentuje hrstka umělců, jejichž jména byla vyslovována po světě s úctou a uznáním v 60. letech ještě za jejich působení v naší kinematografii. V zahraničí se postupně prosadili i ti filmaři, kteří se chopili kamery teprve po odchodu z vlasti. Každý však nabíral zkušenosti v jiných podmínkách a s jinými úspěchy, skutečně světové renomé si z této kategorie emigrantů vydobyla zatím jen pražská rodačka Jana Boková, autorka mnoha osobitých dokumentárních snímků a jednoho celovečerního hraného filmu... Její původně plánovaná dočasná návštěva Paříže se v roce 1968 v důsledku srpnové okupace Československa prodloužila na trvalý pobyt. Studium dějin umění se zaměřením na surrealismus sice zahájila na Univerzitě Karlově v Praze, doktorát obdržela ovšem až na pařížské Sorbonně.“

(Miloš Fikejz: Paříž a svět očima Jany Bokové. Kinorevue č.5/ 1991.)

„Film, který zajisté vznikl s určitými představami a záměry autorky, ale který je přesto natolik vrstevnatý, že ho lze označit za významově polyfonní dílo. Jádrem výpovědi je bezesporu obraz Havany, která je výmluvným dokladem situace v celé zemi. Film začíná úryvkem z dobového dokumentu,

Jana Boková HAVANA

Great Britain 1990

documentary/in Spanish/ original version with live Czech transl./ 90 min.

„The creative spectrum of the Czechoslovak émigré film has broadened considerably in the course of the last twenty years. It is no longer represented only by a handful of artists whose names were already known and respected internationally in the 1960s while they were still active in cinematography at home. Gradually, film-makers who only started their careers after leaving the country have won recognition as well. They have done so, however, in different circumstances and with various levels of success, and so far only the Prague-born Jana Boková, who has directed many exceptional documentary films and one feature film, has won a truly international reputation [...] What was originally meant as a temporary visit to Paris turned into permanent residence for Boková after the Soviet-led intervention in Czechoslovakia in August 1968. Finally, although she started her studies of art history with a special focus on Surrealism at Charles University in Prague, she received her doctorate in Paris, from the Sorbonne.“

(Miloš Fikejz: Paris and the World as Seen by Jana Boková. Kinorevue no.5/ 1991)

‘This film, although definitely made with some very specific ideas and intentions, is nonetheless so intricate that we can characterise it as a work

zachycujícího vítězné finále kubánské revoluce, a pak už Boková s kameramanem chodí ulicemi dnešní Havany. Nikde ani slůvko vysvětlujícího či zobecňujícího komentáře (nenajdete ho v žádném z jejích dokumentů), žádná hudba kromě té, kterou vyhrávají sami Havaňané. Vedle hlasu kontaktovaných osob a reálných ruchů prostředí tu občas pod obrazem zazní verše z kubánské poezie, jež rozmanitým způsobem dotvářejí význam viděného.“

(Zdena Škapová: Jméno z exilu: Jana Boková. Film a doba č.12/ 1990.)

Úterý 30.9./ 18.00

Vojtěch Jasný NÁVRAT

Rückkehr, Rakousko 1977

hrají/ Attila Hörbiger, Hanna Schygullaová, Boris Hanreich, Wolfgang Gasser
něm.verze/ franc.tit. s překl./ 110 min.

Po natočení životního opusu Všichni dobří rodáci (1968) byla filmová tvorba v domácích podmínkách pro VOJTĚCHA JASNÉHO (nar. 1925) nemožná, proto se rozhodl pracovat jinde. Po Rakousku, Německu, Jugoslávii následovala Kanada a dnes žije a pracuje v USA, kde má také své žáky. My si z jeho světového filmového putování připomeneme v Ponrepu film, který Jasný natočil v Rakousku a jehož děj tvoří dvě filmové jednoaktovky „Návrat starého pána“ a „Můj strýc nebožtík“. Oba příběhy se odehrávají

of polyphonic meanings. The core of the director's testimony is undoubtedly the portrait of Havana, which is telling evidence for the situation in the entire country. The film begins with the fragments of a period documentary featuring the triumphant finale of the Cuban Revolution, and then moves on to Boková walking the streets of Havana with the cameraman. There is not a single word of commentary to explain or draw conclusions from what is seen (one would also look in vain for such commentaries in any of her other documentaries), and no music except for what is played by the people of Havana themselves. Besides the voices of the people she makes contact with and the real noise of the city, she sometimes uses over-recordings of Cuban poetry, which in manifold ways deepen and give the final touch to the meaning of the image.'

(Zdena Škapová: An Émigré Name: Jana Boková. Film a doba no.12/ 1990)

Tuesday 30 September/ 6.00 pm

Vojtěch Jasný THE RETURN

Rückkehr, Austria 1977

featuring/ Attila Hörbiger, Hanna Schygulla, Boris Hanreich, Wolfgang Gasser
In German/ French subtitles with live Czech transl./ 110 min.
After he shot his magnum opus All My Good Countrymen (1968), it was no longer possible for VOJTĚCH JASNÝ (born in 1925) to continue making

na maloměstě, které nápadně připomíná české prostředí. Důležitou roli zde hraje hudba Jana Nováka a malebná kamera Igora Luthera. Hlavní postavu v prvním příběhu ztvárnil představitel proslulé rakouské herecké rodiny, Attila Hörbiger, ve vedlejší roli se objevuje Fassbinderova herečka Hanna Schygullaová. (ir)

Úterý 30.9./ 20.00

Štěpán Benda UKRADENÝ DOPIS

Der entwendete Brief, SRN 1988

hrají/ Gerard Krieger, Ostap Bender ml., Paulus Manker, Frank Behnke

něm.verze s překl./ 65 min.

Režisér ŠTĚPÁN BENDA studoval filosofii a literární vědu. Po odchodu z Československa se přihlásil na západoberlínskou Deutsche Film und Fernsehakademie, kde natočil svůj celovečerní debut, inspirovaný povídkou Edgara Allana Poea *Ukradený dopis (1842)*. Příběh se spisovatelovým oblíbeným hrdinou, detektivem – amatérem C. Auguste Dupinem, jenž vyřeší zdánlivě nevysvětlitelné záhady, pojal ve stylu němých filmů, kterými se nechal inspirovat i v předchozí tvorbě, kdy pracoval s kamerou z roku 1905. Hlavním inspiračním zdrojem však našel ve formálních prostředcích expresionistické kinematografie, na jejichž základě vytvořil esej o obrazotvornosti umělce, případně o střetávání fikce

films in this country, and he decided to take his work elsewhere. After Austria, Germany and Yugoslavia, he moved on to Canada, and then to the USA, where he now lives and works, and where he also has pupils. From his cinematic journey across the globe, this week in Ponrepo we shall be showing a film that Jasný shot in Austria, with a plot made up of two cinematic one-acts "The Return of the Old Gentleman," and "My Late Uncle,.. Both stories take place in a provincial town, conspicuously similar to the small towns of Bohemia. The music of Jan Novák and the vivid camera work of Igor Luther play an important part in the film. Attila Hörbiger, member of the famous Austrian actors' family, stars as the main protagonist of the first story, while the film also features Fassbinder's favourite actress Hanna Schygulla in a supporting role. (ir)

Tuesday 30 September/ 8.00 pm

Štěpán Benda THE PURLOINED LETTER

Der Entwendete Brief, GDR 1988

featuring/ Gerard Krieger, Ostap Bender ml., Paulus Manker, Frank Behnke

In German with live Czech transl./ 65 min.

The director ŠTĚPÁN BENDA studied philosophy and literary theory. After leaving Czechoslovakia he enrolled at the West Berlin Deutsche Film und Fernsehakademie, where he shot his debut feature film, inspired by Edgar

a reality, v němž zvláštní důraz kladl na styčné body mezi slovním a filmovým způsobem vyjádření. Ten se projevil i na podobě mezititulků, ve kterých propojoval původní Poeův text s Talbotovými a Daguerrovými fotografiemi. Benda později pracoval jako kameraman, zabýval se filmovou kritikou a psal do římského exilového časopisu Listy. (red)

Středa 1.10./ 18.00

Allan Poe's story 'The Purloined Letter' (1842). The story features the author's favourite hero – the Chevalier Auguste Dupin, an amateur detective who solves apparently impossible mysteries, and Benda treats his subject in the style of the silent films that had already inspired his earlier work, filmed with a camera made in 1905. Nonetheless, the formal techniques of expressionist cinematography remain the main source of his inspiration. They are used as a basis on which the director creates an essay on the imagination of the artist and the space between fiction and reality, paying special attention to the points of contact between the spoken word and cinematic language. He thus introduced inter-titles, which combine Poe's original text with photographs by Talbot and Daguerre. Benda later worked as a cameraman. He has also been active as a film critic and wrote for the émigré journal Listy based in Rome. (red)

Wednesday 1 October/ 6.00 pm

Bernard Šafařík PSÍ DOSTIHY

Huderenen, Švýcarsko 1983

hrají/ Josef Charvát, Pavel Landovský, Sabine Rasserová, Nina Švábová,
Vlastimil Třešňák

něm.verze/ čes.tit./ 89 min.

BERNARD ŠAFAŘÍK (nar. 1948) se v exilu zařadil mezi ty tvůrce, kteří svou zkušenost s opuštěním domova transformovali do vyprávění naplněného pocitem vykořenění a hledání nové identity. K filmu se dostal až ve Švýcarsku, kam odešel roku 1967. V Basileji nejdříve studoval literaturu a filosofii, poté pracoval v rozhlasu a televizi, kde připravoval dokumenty o umění. Na svém prvním celovečerním filmu *Psí dostihy* spolupracoval se spisovatelem Jaroslavem Vejvodou, jenž scénář později pojednal jako filmovou povídku *Honička* (s podtitulem *Filmová satira ze života uprchlíků*), která roku 1985 vyšla u manželů Škvoreckých v *Sixty-Eight Publishers* v Torontu. Hrdinou tragikomického vyprávění je malíř *Rek* (Josef Charvát), jenž se protlouká v Basileji jako příležitostný malíř plakátů a portrétista psích miláčků „lepší“ společnosti. Naproti tomu jeho kamarád *Láďa Lapák* (Pavel Landovský) se v novém prostředí pohybuje mnohem úspěšněji (ožení se a založí si firmu), často však ztrácí sebeúctu a vědomí hodnot. Konfrontace dvou životních stylů zde není vedena jen v linii Češi a Švýcarsko a Češi žijící ve Švýcarsku, ale též čeští emigranti a Češi, žijící

Bernard Šafařík DOG RACES

Huderenen, Switzerland 1983

featuring/ Josef Charvát, Pavel Landovský, Sabine Rasser, Nina Švábová,
Vlastimil Třešňák

In German/ Czech subtitles/ 89 min.

After emigrating, BERNARD ŠAFAŘÍK (born in 1948) became one of those Czech émigré film-makers who transformed their experience of separation from their country into a narrative filled with the sense of displacement and the search for a new identity. He only began making films after settling in Switzerland in 1967. In Basel, he studied literature and philosophy at first, and was later employed by radio and television, making documentary art programmes. For his first feature film *Dog Races* he collaborated with the writer Jaroslav Vejvoda, whose script he later treated as a film story entitled '*Honička*' (Chase) and subtitled '*Filmová satira ze života uprchlíků*' (Film Satire from the Life of the Refugees), which the Škvorecký couple published in 1985 at their *Sixty-Eight Publishers* house in Toronto. The main protagonist of this tragicomic tale, a painter named *Rek* (played by Josef Charvát), struggles to make a living in Basel, occasionally painting posters and portraits of 'high' society pet dogs. By contrast, his friend *Láďa Lapák* (played by Pavel Landovský) has apparently been much more successful in the new environment (he has

ve vlasti: hlavní hrdiny navštíví manželský pár, jenž před deseti lety odmítl – na rozdíl od nich – opustit hranice. Šafaříkova poetika má blízko k veristické tradici českého filmu 60. let. Psa dostihy vznikaly v amatérských podmínkách a se značnými finančními obtížemi. Právě to však posílilo jejich autentičnost, stejně jako kombinace herců s neherci. Upřímná výpověď o životě v exilu získala mnohá mezinárodní ocenění. (hal)

Středa 1.10./ 20.00

married and founded his own company), but he suffers from a growing lack of self-respect and his value systems are shaken. The film does not limit this confrontation of two different lifestyles to the opposition between the Czechs and Switzerland or between the Czechs living in Switzerland. It also includes the clash between the Czech émigrés and the Czechs who stayed in the country: the two main characters are visited by a couple that – unlike them – refused to go into exile. Šafařík's poetics have an affinity with the tradition of cinema verité in the Czech film of the 1960s. Dog Races was made in amateur conditions and with great financial difficulties, but this finally adds to the film's authenticity, just like its combination of actors and non-actors. This sincere testimony about life in exile has won many international awards. (hal)

Wednesday 1 October/ 8.00 pm

Alexander Hackenschmied
– Thorold Dickinson – J. C. Sheers – Gian-Luigi Polidoro
SÍLA V LIDECH

Power Among Men, USA 1958

ang.verze s překl./ 84 min.

Udělením amerického občanství v roce 1947 se český filmař ALEXANDER HACKENSCHMIED (nar. 1907) stal i pro tamní úřady Alexandrem Hammidem, pod kterýmžto jménem v USA už několik let předtím umělecky pracoval. Experimentální díla ze 40. let (vytvořená společně s Mayou Derenovou) a dokumenty natočené nejprve pro Úřad válečných informací a později pro OSN tvoří základ Hammidovy zámořské filmografie završené v 70. letech trojdimenzionálními projekty systému IMAX realizovanými ve spolupráci s Francisem Thompsonem.

Síla v lidech je první dlouhometrážní dokument filmového oddělení OSN (příležitostně zde působili mj. Lionel Rogosin, Shirley Clarkeová), kde se vyráběly filmy popularizující činnost této instituce v různých zemích světa. Ze čtyř částí natočených v Itálii (obnova válkou zničené vesnice), na Haiti (rekultivace půdy pro zemědělské účely), v Kanadě (výstavba vodní elektrárny) a v Norsku (problémy s výzkumem využití jaderné energie) Hammid režíroval poslední dva příspěvky. Z odstupu 45 let zvýrazněném aktuální úrovni ekologické vzdělanosti a kritickým hodnocením aktivit mezinárodních organizací působí dnes některé názory zastarale a naivně,

Alexander Hackenschmied
– Thorold Dickinson – J. C. Sheers – Gian-Luigi Polidoro
POWER AMONG MEN

USA 1958

documentary/ In English with live Czech transl./ 84 min.

After obtaining citizenship in the United States in 1947, the Czech filmmaker ALEXANDER HACKENSCHMIED (born in 1907) officially changed his name to Alexander Hammid – the artistic pseudonym he had been using in the USA already for several years. His experimental films of the 1940s (created together with Maya Deren), and the documentaries he made first for the US Office of War Information and later for the UN, form the base of Hammid's film opus overseas, completed in the 1970s with his three-screen projects in large format (IMAX), which he made with Francis Thompson. Power Among Men is the first full-length documentary produced by the UN-Film Division (whose directors included also Lionel Rogosin and Shirley Clark), which made films publicising the successes of this international organisation in different countries across the globe. Of the four parts, shot in Italy (reconstruction of a village destroyed in the Second World War), Haiti (re-cultivation of land for agricultural purposes), Canada (construction of a power plant) and Norway (problems with research into the use of nuclear energy), Hammid directed the last two. Forty-five years later, set against the high level of contemporary environmental education

zvláště když jsou prezentovány s přílišným patosem. Výtvarná vytríbenost Hammidem pečlivě volených obrazových kompozic však zůstává trvalou hodnotou tohoto osvětového dokumentu. Pro americké diváky filmový komentář namluvil Marlon Brando, zatímco kopie promítané mimo USA doprovází hlas Laurence Harveye. (jho)

Čtvrtek 2.10./ 18.00

Bernard Šafařík CHLADNÝ RÁJ

Das Kalte Paradies, Švýcarsko 1986

hrají/ Julius Effenberger, Nohemi Dragonnéová, Berta Aligová, Istvan Akos
něm.verze/ ang.-franc.tit. s překl./ 90 min.

Šafaříkův druhý celovečerní film vznikl opět za scénářistické spolupráce Jaroslava Vejvody. Impulsem k jeho natočení byl skutečný příběh mladého Čecha a jeho družky, jejichž peripetie s legalizací pobytu narážely na byrokratickou neochotu a zvlí švýcarských úřadů. Hrdinové dostali ve filmu exotičtější původ – Jan je z východní Evropy, Elba z Latinské Ameriky, místem jejich seznámení je uprchlický tábor. Také žánr se oproti prvnímu titulu „proměnil“ do tragédie, v níž syrovější tón vyprávění navozuje dojem rekonstrukce skutečné události s autentickými postavami. Chladný ráj vyvolal ve Švýcarsku živou diskusi, která probíhala na stránkách tisku i v parlamentu (zkoumalo se, zda Šafařík neporušil zákon, zejména

and our critical attitude to the activities of global organisations, some of the ideas the film promotes seem old-fashioned and naive, especially since they are presented with unnecessary pathos. Nonetheless, the visual refinement of Hammid's carefully chosen compositions gives this educational documentary lasting value. The commentary for the film was recorded by Marlon Brando, while the copy for the viewers outside the USA featured the voice of Laurence Harvey. (jho)

Thursday 2 October/ 6.00 pm

Bernard Šafařík THE COLD PARADISE

Das Kalte Paradies, Switzerland 1986

featuring/ Julius Effenberger, Nohemi Dragonn, Berta Alig, Istvan Akos
in German/ Engl. and Fren. subtitles with live Czech transl./ 90 min.

Šafařík's second feature film was also made in collaboration with Jaroslav Vejvoda as the scriptwriter. It was inspired by the true story of a young Czech man and his girlfriend, whose efforts to legalise their status in Switzerland continually came up against the bureaucracy and arbitrary decisions of the Swiss authorities. In the film, the two main characters are given more exotic origins – Jan is East European and Elba is from South America, and they meet in a refugee camp. In terms of genre, this second film differs from the first in being a tragedy, with a raw tone of narration

ve věci nabádání ke skrývání uprchlíků). Filmová kritika však byla vstřícnější, a když byl film roku 1987 uveden na festivalu v San Remu, obdržel Čestné uznání. (hal)

Čtvrtek 2.10./ 20.00

Karel Lamač ŠVEJK BOURÁ NĚMECKO

Schweik's New Adventures, Velká Británie 1943

hrají/ Lloyd Pearson, Maggie McGrathová, Julien Mitchell, Richard Attenborough
ang.verze/ čes.tit./ 70 min.

Český režisér KAREL LAMAČ (1897–1952), dlouhou dobu pracující v Německu, byl donucen odejít před hitlerovským fašismem nejprve do Francie a posléze do Velké Británie, kde se dále věnoval filmové režii. Jeho film Švejk bourá Německo z roku 1943 vznikl pod vlivem válečných okolností a byl určen hlavně britskému publiku. Snad také proto se vyznění svébytného českého hrdiny dobrého vojáka Švejka z Haškovy humoristické literární předlohy vymyká jeho tradičnímu způsobu zobrazení. Lamač, také spoluautor scénáře, s postavou Švejka nakládá volně. Přenáší ho do současnosti tehdejší válečné reality a souhrou náhod z něj učiní vojenského sluhu velitele gestapa, čímž se Švejk dostává k příležitosti zachránit mnoho lidí před deportací do koncentračních táborů. Lamač tedy není veden pohnutkou autorské interpretace jako spíše potřebou

that leaves the impression that it is a reconstruction of real events, involving authentic people. The Cold Paradise provoked fierce discussion in Switzerland, both in the press and in Parliament (there was speculation that Šafařík might have broken the law by encouraging the concealment of illegal immigrants). Fortunately the film critics were more supportive; in 1987, when the film was shown at the festival in San Remo, it won an Honorary Mention. (hal)

Thursday 2 October/ 8.00 pm

Karel Lamač SCHWEIK'S NEW ADVENTURES

Great Britain 1943

featuring/ Lloyd Pearson, Maggie McGrath, Julien Mitchell, Richard Attenborough
In English/ Czech subtitles/ 70 min.

The Czech film director KAREL LAMAČ (1897–1952) worked in Germany for a long time before he was finally forced to leave after Hitler's rise to power and the escalation of Nazism. He left for France and later for Britain, remaining active as a film director. His 1943 film Schweik's New Adventures, strongly influenced by war circumstances, was aimed mainly at British audiences. This may be the reason why his treatment of the famous satirical figure created by writer Jaroslav Hašek was rather unconventional by Czech standards. Lamač, who also collaborated on the screenplay for

propagandistického působení. To ostatně zdůrazňuje i tehdejší ministr zahraničí Jan Masaryk, jehož úvodní slovo bylo k této komedii přidáno v roce 1947, kdy byla uvedena do československé filmové distribuce. **Původní anglický název** Nová Švejnova dobrodružství **byl v roce 1945, kdy se tento snímek hrál opětovně v anglických kinech, změněn na** Začalo to o půlnoci. **Dobové recenze, nesené spíše v kritickém duchu, vyzvedají herecký výkon Lloyda Pearsona, představitele hlavní role, jehož charakterizace připomíná českého představitele Švejka, Sašu Rašilova. (vh)**
Pátek 3.10./ 18.00

Gustav Machatý ŽÁRLIVOST

Jealousy, USA 1945

hrají/ John Loder, Jane Randolphová, Hugo Haas

ang.verze s překl./ 65 min.

Filmem **Žárlivost, realizovaným na základě původního námětu ve své době špičkového scénáristy MGM Daltona Trumba, zakončil GUSTAV MACHATÝ (1901–1963) svůj profesionální pobyt v Hollywoodu. Kolem vcelku jednoduché kriminální zápletky zde umně buduje psychologické drama, které především přesvědčivě využívá emigrantské téma přetržených lidských osudů a také neodmyslitelnou všudypřítomnost komplikovaných milostných vztahů. Manželství v Evropě kdysi slavného spisovatele s jeho**

this film, adapts Schweik freely to his own purposes, placing him in a Second World War setting where by a set of accidents he becomes the servant of a Gestapo commander. Schweik is thus given an opportunity to save many people from deportation to the German concentration camps. Lamač is not driven by a need to offer a new interpretation of the Schweik theme but rather by the necessity for pro-resistance propaganda. Jan Masaryk, whose introductory comments as the Minister of Foreign Affairs were added to the film in 1947 when the film was first distributed in Czechoslovakia, would later also stress this fact. In 1945, when the film was redistributed in British cinemas, its original English title Schweik's New Adventures was changed to It Began at Midnight. The rather critical contemporary reviews complimented the performance of Lloyd Pearson, whose portrayal of the main protagonist has echoes of Saša Rašilov, the Schweik from the Czech film version. (vh)

Friday 3 October/ 6.00 pm

Gustav Machatý JEALOUSY

USA 1945

featuring/ John Loder, Jane Randolph, Hugo Haas

In English with Czech transl./ 65 min.

Jealousy, based on an original script by Dalton Trumb, one of the leading

krásnou a citlivou americkou ženou se počíná hroutit, protože on v nové zemi není schopen navázat na své někdejší úspěchy. A protože je vtahován do svého osobního traumatu stále hlouběji, ztrácí schopnost budování rovnocenných lidských vztahů. Manželka pak vcelku pochopitelně přijímá nabídnutou cestu z tohoto labyrintu citových nesouladů. Breenův (cenzorní) úřad odmítl několik verzí scénáře z důvodů „nepřijatelného pojednání manželství“. Hlavní námitkou byl fakt, že film činí „rozpad manželství, byť vlivem okolností, jako záležitost správnou a potřebnou“. Stejně jako v případě jiných Machatého filmů, i v *Žárlivosti* jsou patrné ozvěny *Extase*. Tím, že se však Machatý soustředí především na osobní rozměr konfliktu a nikoli na kritiku dobových konvencí, je tento třebaže menší film stále působivý. Vděčnou hereckou příležitost v něm svěřil Hugo Haasovi (hraje zde jednu z variací vlastního osudu), jako skladatele ústřední písně angažoval Rudolfa Frimla. (vh)

Pátek 3.10./ 20.00

MGM screenwriters of his era, marked the end of GUSTAV MACHATÝ's (1901–1963) professional alliance with Hollywood. The film, based on a fairly simple crime story, develops into an intricate psychological drama, focused mainly on the theme of the severed lives of émigrés, although continually entwined with complicated love stories. The marriage between a once celebrated European writer and his beautiful and vulnerable American wife begins to crumble after he fails to achieve his former success in the new country. Sinking more and more deeply into his own trauma, he is no longer able to build genuine relationships and his wife, quite understandably, finally accepts the offer that leads her out of the labyrinth of their emotional battle. Before the film was finally shot, the Breen (Censorship) Office refused several versions of the script, arguing that its portrayal of marriage was 'disagreeable'. The censors were most critical of the fact that the film portrays 'the collapse of a marriage, even if under the pressure of circumstances, as something good and necessary'. As with other films by Machatý, *Jealousy* echoes his earlier *Ecstasy*. The way in which Machatý focuses on the conflict of two individuals and avoids criticism of the general social conventions, makes *Jealousy* a remarkable film, even if it does not reach the glory of *Ecstasy*. Machatý entrusted Hugo Haas (who here plays a variation of his own life story) with the rewarding principal role in the film, and Rudolf Friml composed the main musical theme. (vh)

Friday 3 October/ 8.00 pm

poznámky:

notes:

bio konvikt/ September–October 2003/ září–říjen 2003

/PONREPO

/The Screening Room of the National Film Archive

/Promítací síň Národního filmového archivu

CZECH FILMS MADE ABROAD

/A Week of Czech Culture Abroad

29/09–3/10 2003 – Praha/ Prague

ČESKÁ FILMOVÁ TVORBA V ZAHRANIČÍ

/v rámci Týdne zahraničních Čechů